

PRZESTĘPSTWA Z UŻYCIEM NOŻA W ANGLII I WALII

MONIKA MIROŃCZUK*

DOI: 10.26399/iusnovum.v15.4.2021.31/m.mironczuk

WSTĘP

Z punktu widzenia kryminologii przestępczość z użyciem noża w Anglii i Walii stanowi interesujące zagadnienie. Problematyka została uregulowana przez ustawodawcę brytyjskiego w latach pięćdziesiątych ubiegłego stulecia. W 1953 roku weszła w życie ustawa Prevention of Crime Act (PCA)¹. W praktyce PCA 1953 przyznawała policji szerokie uprawnienia, w tym prawo do podejmowania decyzji, czy posiadacz narzędzia może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej, czy też nie². Wobec tak rozległych kompetencji funkcjonariuszy trzy lata po obowiązywaniu PCA 1953 sądy zaczęły krytykować brak jednoznacznego uregulowania rodzajów noży uznanych za nielegalne³. Sąd wyraził również swoje niezadowolenie ze wzrostu liczby przestępstw z użyciem przemocy wśród młodych ludzi⁴. Należy jednak wskazać, że realizacja rzetelnego procesu legislacyjnego w zakresie ustawodawstwa karnego jest możliwa tylko dzięki dodatkowym interdyscyplinarnym badaniom danego zjawiska, czego na tamym etapie zabrakło. Analiza zagadnienia powinna obejmować nie tylko rozmiary przestępczości, przyczyny przestępczości, ale również kwestie dotyczące profilu sprawcy i ofiary, miejsce zdarzenia oraz próbę odpowiedzi, jak do tego zjawiska doszło.

W polskim dorobku naukowym brakuje opracowań dotyczących omawianego zagadnienia, a dane statystyczne w porównaniu do brytyjskich są bardzo okrojone. Tymczasem warto przyjrzeć się tej tematyce, ponieważ problem jest uniwersalny⁵.

* mgr, uczestnik seminarium doktorskiego w Akademii Leona Koźmińskiego w Warszawie, e-mail: mkmironczuk@gmail.com, ORCID 0000-0002-3985-3604

¹ Dalej jako PCA 1953.

² E. Williams, P. Squires, *Rethinking Knife Crime: Policing, Violence and Moral Panic?*, Basingstoke, 2021, s. 45 i 48.

³ Zgodnie z sekcją 1 (4) ustawy PCA: posiadanie broni ofensywnej w miejscu publicznym bez wymaganego zezwolenia stanowi przestępstwo. Broń ofensywna jest zdefiniowana jako każdy przedmiot wykonany lub przystosowany do użytku w celu spowodowania obrażeń.

⁴ E. Williams, P. Squires, *Rethinking Knife Crime...*, op. cit., s. 35.

⁵ L. Sampson, *Getting Real with Knives and Guns. Covering Laws, Gang Culture, Music & Social Media Influences, Prevention Strategies and Much More*, London, 2021, s. 10.

W odniesieniu do przedmiotu badań sformułowane zostały następujące problemy badawcze:

- Jakie są przyczyny wzrostu liczby przestępstw z użyciem noża?
- Jakie grupy społeczeństwa są w głównej mierze zagrożone przestępstwami z użyciem noża?
- Jak kształtuje się polityka kryminalna w odniesieniu do przeciwdziałania przestępstwom z użyciem noża?

POJĘCIA „NIEBEZPIECZNE NARZĘDZIE”, *KNIFE CRIME*

Istotne w odniesieniu do dalszych rozważań jest wyjaśnienie dwóch podstawowych pojęć, to jest: „niebezpiecznych narzędzi” oraz *knife crime*. Pierwszą definicję można znaleźć w ustawie PCA 1953. Zgodnie z sekcją 1(4): „za niebezpieczne narzędzie można uznać takie, które zostało wykonane lub przystosowane do użytku w celu wyrządzenia krzywdy osobie lub przeznaczone przez osobę posiadającą narzędzie przy sobie do takiego użytku”. Drugie pojęcie, *knife crime*, obejmuje przede wszystkim przestępstwa w związku z: posiadaniem noża lub posłużeniem się nim w celu zastraszenia lub wyrządzenia komuś krzywdy, a także posłużenie się nim z zamiarem popełnienia przestępstw konwencjonalnych: zabójstwa, usiłowania zabójstwa, dokonania czynnej napaści ze spowodowaniem lub zamiarem spowodowania uszczerbku na zdrowiu, przestępstwa przeciwko wolności seksualnej (w tym zgwałcenia) oraz kradzieży⁶. Należy jednak wskazać, że w Wielkiej Brytanii nie istnieje jednolity kodeks karny⁷. Przepisy penalizujące przestępstwa są rozproszone w licznych aktach prawnych: Restriction of Offensive Weapons Act 1959⁸, Criminal Justice Act 1988⁹, Offensive Weapons Act 1996¹⁰, Knives Act 1997¹¹, Violent Crime Reduction Act 2006¹². Wymienione ustawy zostały uzupełnione znowelizowanym aktem, który wszedł w życie 16 maja 2019 roku (Offensive Weapons Act 2019)¹³.

PRZESTĘPSTWA ZWIĄZANE Z POSIADANIEM NOŻA

Ustawodawca uzależnił karalność posiadania noża od dwóch czynników: rodzaju i okoliczności, w których dana osoba go posiada. W odniesieniu do pierwszego zagadnienia, lista noży została zawarta w sekcji 141 (4) CJA 1988. Z powyższej

⁶ Mayor of London, *The London Knife Crime Strategy*, London, 2017, s. 10.

⁷ Por. J. Cabaj, *Precedens jako element system kultury, common law*, „Ius Novum” 2008, nr 4, s. 145 i n.

⁸ Źródło: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Eliz2/7-8/37/contents> (dostęp: 01.05.2021).

⁹ Źródło: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/33/contents> (dostęp: 01.05.2021), dalej jako CJA 1988.

¹⁰ Źródło: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/26/contents> (dostęp: 01.05.2021).

¹¹ Źródło: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/21/contents> (dostęp: 01.05.2021).

¹² Źródło: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/38/contents> (dostęp: 01.05.2021).

¹³ Źródło: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2019/17> (dostęp: 01.05.2021).

regulacji wyłączone są składane kieszonkowe noże z ostrzem co najwyżej trzycałowym (7,62 cm), do których należą przede wszystkim szwajcarskie oficerskie. Niemniej z orzecznictwa wynika, że tego typu narzędzie zostanie objęte regulacją, jeżeli charakterystyka noża wskazuje na złożoność procesu zamykania go. (Można tu przypomnieć wyroki w sprawach: *Sharma v. Director of Public Prosecutions* (2018) EWHC 3330¹⁴; *Harris v. Director of Public Prosecutions*, *Fehmi v. Director of Public Prosecutions* (1992) QBD)¹⁵.

Drugi czynnik mający wpływ na penalizację posiadania noża nawiązuje do okoliczności, w których znaleziono narzędzie przy sprawcy. Sekcja 139(1) CJA 1988 stanowi, że posiadanie narzędzia z ostrzem lub ostrym zakończeniem w miejscu publicznym lub na terenie szkoły jest traktowane jako przestępstwo. Idąc dalej, sekcja 139(7) definiuje pojęcie „miejsca publicznego” – są to drogi publiczne, zabudowania i inne miejsca, do których społeczeństwo miało dostęp w czasie popełniania przestępstwa¹⁶. Zgodnie z linią orzecniczą do takich miejsc zalicza się również te miejsca prywatne, których właściciele wyrazili zgodę na ich udostępnienie społeczeństwu¹⁷.

Przesłanki wyłączające penalizację omawianego czynu zostały zawarte w sekcji 139A (4). Osoba, która posiada nóż ze względów: zawodowych, edukacyjnych, religijnych lub jako dodatek do stroju ludowego, jest zwolniona z odpowiedzialności karnej. Istnieją jednak sytuacje, w których sąd nie uznaje, by powyższe powody były wystarczające. High Court of Justice nie przyjął linii obrony oskarżonego, który tłumaczył posiadanie przy sobie noża względami zawodowymi: 30 grudnia 2001 roku oskarżony faktycznie używał go w pracy do cięcia wykładziny. Następnego dnia wybrał się do supermarketu, zapominając o tym, że posiada przy sobie ostrze. Sąd podkreślił, że w tym przypadku zawód, jaki wykonywał oskarżony oraz chwila zapomnienia nie stanowią dobrego powodu (*good reason*) dla posiadania noża¹⁸.

Zdaniem sądu Court of Appeal posiadanie noża bez istotnego powodu jest niedopuszczalne, ponieważ stanowi zagrożenie dla publicznego bezpieczeństwa i publicznego porządku. Podanie powodu, dla którego dana osoba posiadała nóż, jest istotne, ale zdaniem sądu ten rodzaj przestępstwa powinien być w każdych okolicznościach traktowany z powagą. Sądy mają za zadanie rozpatrywać każdy przypadek indywidualnie, biorąc pod uwagę zwiększone prawdopodobieństwo wykorzystania narzędzia do zastraszenia drugiego człowieka. Brak ofiar nie powinien umniejszać powagi analizowanej sprawy. Sąd wskazał, że chęć posiadania noża jedynie do samoobrony może w wyniku poirytowania, wpływu alkoholu czy też złości doprowadzić posiadacza noża do chęci jego użycia¹⁹.

¹⁴ High Court of Justice Queen's Bench Division Administrative Court, 14 November 2018.

¹⁵ Court of Appeal, „The Journal of Criminal Law” 1999, vol. 63, iss. 1, s. 29 i 30.

¹⁶ M. Orlik, *Access All Areas?*, „New Law Journal” 2020, 29 July, iss. 7897, s. 23–24.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Wyrok w sprawie *R. Bayliss v. DPP* 2003 EWHC 245 (admin), <https://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/Admin/2003/245.html> (dostęp: 10.11.2020).

¹⁹ Wyrok Court of Appeal w sprawie *R. v. Povey* z 2008 roku.

¹⁹ [https://www.bailii.org/cgibin/markup.cgi?doc=ew/cases/EWCA/Crim/2008/1261.html&query=title\(R%20and%20Povey%20\)](https://www.bailii.org/cgibin/markup.cgi?doc=ew/cases/EWCA/Crim/2008/1261.html&query=title(R%20and%20Povey%20)) (dostęp: 10.11.2020).

W 2017 roku brytyjskie Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (Home Office) rozpoczęło własne konsultacje na temat wprowadzenia nowych rozwiązań legislacyjnych. Postulowano dookreślenie już istniejących regulacji. Ustawa Offensive Weapons Act, która weszła w życie w 2019 roku, wprowadziła zmiany w odniesieniu do omawianego narzędzia. Katalog zabronionych noży został poszerzony o dwa rodzaje: noże grawitacyjne i sprężynowe (*gravity knives, flick knives*)²⁰. W tym akcie prawnym usankcjonowano dodatkowo posiadanie omawianego narzędzia na terenie innych jednostek edukacyjnych do których można zaliczyć jednostki uniwersyteckie²¹.

ANALIZA DANYCH STATYSTYCZNYCH

Rok 2007 okazał się przełomowym dla Anglii i Walii w kontekście uzyskiwania danych na temat przestępstw z użyciem noża. Państwo zostało zmuszone do przyjrzenia się bliżej problematyce ze względu na fakt, że znalazło się w grupie państw, które charakteryzował najwyższy poziom przestępczości²². W nawiązaniu do incydentów związanych z czynną napaścią lub groźbą karalną zgłoszonych we wszystkich krajach, w 40% przypadków, w których była mowa o użyciu narzędzia, sprawca posłużył się nożem²³. W rezultacie od 2008 roku w statystykach prowadzonych przez policję funkcjonują nowe kryteria, według których sporządza się raporty dotyczące *knife crime*, umożliwiające odczytanie, w jakim celu został użyty nóż.

Dla badań nad omawianą przestępczością dane, które można znaleźć w raportach krajowego urzędu statystycznego (Office for National Statistics), są szczególnie istotne²⁴. ONS prowadzi biuletyn kwartalny, w którym od 2010 roku zestawia dane policyjne dotyczące przestępczości z użyciem niebezpiecznego narzędzia z wyszczególnieniem procentowego wymiaru czynów zabronionych, w których sprawca posłużył się nożem²⁵.

Dodatkowym źródłem wiedzy na temat przestępstw z użyciem noża są raporty pochodzące ze szpitali oraz coroczne wywiady British Crime Survey, przeprowadzane z mieszkańcami Anglii i Walii, w których respondenci pytani są o rodzaje przestępstw, jakich doświadczyli w ostatnich 12 miesiącach²⁶. Raporty szpitalne, choć reprezentują pewną wartość dodaną, są jednak okrojone i nie rejestrują grupy osób, które chociaż przychodzą na ostry dyżur, to jednak nie są przyjmowane na

²⁰ N. Stone, *The Knife Crime Problem: Further Developments*, „Youth Justice” 2018, vol. 18, iss. 2, September, s. 188–196.

²¹ Definicja *further education* znajduje się w Further and Higher Education Act z 1992 roku, w artykule 91.

²² J.J.M. Van Dijk, R. Manchin, J.N. van Kesteren, G. Hideg, *The Burden of Crime in the EU: A Comparative Analysis of the European Survey of Crime and Safety (EU ICS 2005)*, Gallup Europe, Brussels, 2007, s. 45.

²³ Ibidem, s. 47.

²⁴ Dalej jako ONS.

²⁵ Źródło: <https://www.ons.gov.uk/aboutus/transparencyandgovernance/freedomofinformationfoi/knifecrime> (dostęp: 10.12.2020).

²⁶ Dalej jako BCS.

oddział. Statystyki są zatem jedynie dodatkiem do głównych źródeł. W odniesieniu do drugiego alternatywnego źródła zarzuca się, że BCS nie dociera do mieszkańców najuboższych terenów, osób bezdomnych i mieszkańców państwowych instytucji, co znacząco zniekształca obraz przestępczości. Ponadto ankieterzy pytają tylko tych, którzy wyrażają chęć wzięcia udziału w badaniu. Mając na uwadze powyższe, dokonana analiza statystyk opiera się na biuletynach ONS²⁷.

OFIARY I SPRAWCY

Przystępując do analizy zagadnienia dotyczącego ofiar i sprawców przestępstw z użyciem noża, należy zwrócić uwagę na fakt, że przedział czasowy został okrojony do lat 2015–2019, z powodu trudności z dostępem do danych. Materiałem badawczym uczyniono dane statystyczne pochodzące z zestawienia sporządzonego przez Thames Valley Police. Jest to jednostka, która kontroluje trzy największe hrabstwa (Buckinghamshire, Berkshire, Oxfordshire)²⁸. Do analizy został wybrany powyższy przedział czasowy, ponieważ od 2015 roku procedura zbierania danych do statystyk została ulepszona. Dzięki temu zabiegowi rejestruje się większą liczbę przestępstw²⁹. Oprócz liczby przestępstw, raport Thames Valley Police udostępnia również informacje na temat płci, wieku, pochodzenia etnicznego oraz obserwacje dotyczące tego, czy dana osoba została zarejestrowana tylko jako ofiara, czy może była notowana również jako sprawca. Z analizy danych wynika, że zarówno ofiary, jak i sprawcy przestępstw z użyciem noża to najczęściej mężczyźni. Stanowią oni odpowiednio 87,6% sprawców oraz 74,1% ofiar. Natomiast kobiety są prawie dwa razy częściej ofiarami niż sprawcami (odpowiednio 23,8% i 13,1%). Do ciekawych wniosków prowadzi analiza wieku sprawców i ofiar. Można zauważyć, że obie grupy to najczęściej osoby w młodym wieku, do 34. roku życia. Przeciętny sprawca jest jednak młodszy (29 lat) niż ofiara (33 lata). Zwraca uwagę również fakt, że w grupie sprawców aż 73% stanowiły osoby w wieku 10–34 lat, w tym 13,7% w grupie 10–15 lat oraz 25,7% w wieku 16–24 lata. Wskazuje to na bardzo młody wiek rozpoczęcia kariery przestępczej³⁰.

Z danych dotyczących pochodzenia etnicznego wynika, że biali północni Europejczycy stanowią grupę reprezentatywną zarówno dla ofiar (54,9%), jak i dla sprawców (59,6%). Na kolejnych miejscach w grupie sprawców znaleźli się: osoby czarnoskóre (18%) i Azjaci (9,8%). Najmniej sprawców pochodziło z Bliskiego Wschodu. Ze względu na duże braki danych dotyczących pochodzenia etnicznego

²⁷ *Crime in England and Wales: Year Ending March 2021, Statistical Bulletin*, Office for National Statistics, 22 July 2021, s. 12.

²⁸ L. Bailey, V. Harinam, B. Ariel, *Victims, Offenders, and Victim-offender Overlaps of Knife Crime: A Social Network Analysis Approach Using Police Records*, „PLoS ONE” 2020, vol. 15 (12), December 11, s. 5.

²⁹ *Crime in England and Wales: Year Ending September 2015, Statistical Bulletin*, Office for National Statistics, 21.04.2016, s. 106.

³⁰ L. Bailey, V. Harinam, B. Ariel, *Victims, Offenders...*, op. cit., s. 8.

ofiar – 23,9%, formułowanie daleko idących wniosków o profilu ofiar wydaje się ryzykowne³¹.

W omawianym przedziale czasowym powiązania sprawcy z ofiarą były zróżnicowane. W 2008 roku odnotowano, że w większości przypadków obydwie strony znały się, ale nie wiązały ich relacje rodzinne. Dekadę później odnotowano, że w zdecydowanej większości sprawca był osobą obcą³².

W toku przeprowadzanej analizy danych zwrócono uwagę na zjawisko przejmowania przez ofiary roli sprawcy (Victim – Offender – Overlap, V – OO), a dokładniej dana osoba w omawianym przedziale czasowym zdażyła zostać zarejestrowana zarówno jako ofiara, jak i jako przestępca³³. Odnotowano 610 takich przypadków. W zdecydowanej większości byli to mężczyźni (89%), a ich średnia wieku to 27 lat. Odnosi się to do 734 przestępstw z użyciem noża, co stanowi 7,4% wszystkich analizowanych przypadków. Natomiast kobiety stanowiły jedynie 11% przypadków, a ich średnia wieku to 29 lat. Pod względem etnicznym w grupie V – OO odnotowano najwięcej białych Europejczyków z Europy Północnej – 65,5%. Znacznie mniejszą grupę stanowili: osoby czarnoskóre (25,5%) oraz Azjaci (11,5%), chociaż biorąc pod uwagę ich udział w populacji ogólnej, który przykładowo w Oxfordshire wynosi mniej niż 8%, stanowią oni wyraźną nadreprezentację w grupie V – OO³⁴.

Konkludując, w świetle przedstawionych wyników można zauważyć, że wartości charakteryzujące grupy ofiar i sprawców są zbieżne. Niepokojące jest to, że są to osoby reprezentujące młodsze grupy wiekowe. Zauważalne zjawisko V – OO wskazuje na wymóg pogłębienia badań nad opisywanym zagadnieniem.

RODZAJE PRZESTĘPSTW Z UŻYCIEM NOŻA NA TERENIE ANGLII I WALII I W POLSCE

W niniejszym opracowaniu dokonano analizy danych statystycznych uzyskanych z ONS, dotyczących fenomenu przestępstw z użyciem noża i innych niebezpiecznych narzędzi. W badaniu wyszczególniono procentowy wymiar przestępstw z użyciem wyłącznie noża. Obszar prowadzonych badań zawężono do Anglii i Walii w przedziale czasowym: marzec 2015 – marzec 2020. Przyjęta cezura została podyktowana tym, że w latach 2015–2016 odnotowano wzrost popełnionych czynów zabronionych. Wreszcie 2019–2020 to ostatni okres, w którym dysponujemy danymi przed epidemią Covid-19, która zaburza obraz przestępczości. Wykres nr 1 dowodzi tendencji wzrostu ogólnej liczby przestępstw z użyciem noża lub innego niebezpiecznego narzędzia. Między minimalną a maksymalną liczbą ogólną występuje rozbieżność na poziomie 18 803 przypadków. W latach 2015–2016

³¹ Źródło: https://www.met.police.uk/SysSiteAssets/foi-media/metropolitan-police/disclosure_2019/february_2019/information-rights-unit---ethnicity-of-perpetrators-and-victims-of-knife-crime-in-london-from-april-2008-to-november-2018 (dostęp: 11.12.2020).

³² G. Allen, E. Kirk-Wade, *Knife Crime in England and Wales*, House of Commons Library, Number SN 4304, 6 October 2020, s. 26.

³³ Dalej jako V – OO.

³⁴ L. Bailey, V. Harinam, B. Ariel, *Victims, Offenders...*, op. cit., s. 7 i 9.

odnotowano 27 462 przestępstw, a w 2019–2020 było ich aż 46 265. W odniesieniu do procentowego wymiaru przestępstw z użyciem noża, zauważalna jest tendencja utrzymywania się na tym samym poziomie (6%) od 2016–2017, co stanowiło 1% ięcej zarejestrowanych przypadków niż w okresie poprzedzającym. Niepokojący jest zarówno ogólny, jak i procentowy wzrost tego rodzaju zarejestrowanych przestępstw, ponieważ oznacza to, że zastosowane sposoby zwalczania zjawiska okazują się mało skuteczne, o czym będzie mowa w dalszej części rozważań. Wyżej wymienione wartości zaprezentowano również w formie wykresu.

Wykres 1. Roczna liczba przestępstw z użyciem noża lub innego niebezpiecznego narzędzia i procentowy wymiar przestępstw z użyciem tylko noża w latach 2015–2020 w Anglii i Walii

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych opublikowanych wraz z biuletynem Crime Survey for England and Wales z 2020 roku.

Na osi poziomej powyższego wykresu umieszczono poszczególne lata. Lewa oś pionowa, odnosząca się do liczby przestępstw z użyciem noża lub innego niebezpiecznego narzędzia, została zobrazowana przy pomocy słupków. Natomiast prawa oś pionowa przedstawia procentowy wymiar przestępstw z użyciem noża i jest zobrazowana przy pomocy linii.

Przechodząc do bardziej szczegółowej analizy struktury przestępczości w ramach omawianego zagadnienia, rozpatrzono dostępne na stronach ONS trzy rodzaje przestępstw: przeciwko życiu i zdrowiu, przeciwko obyczajności i przeciwko mieniu.

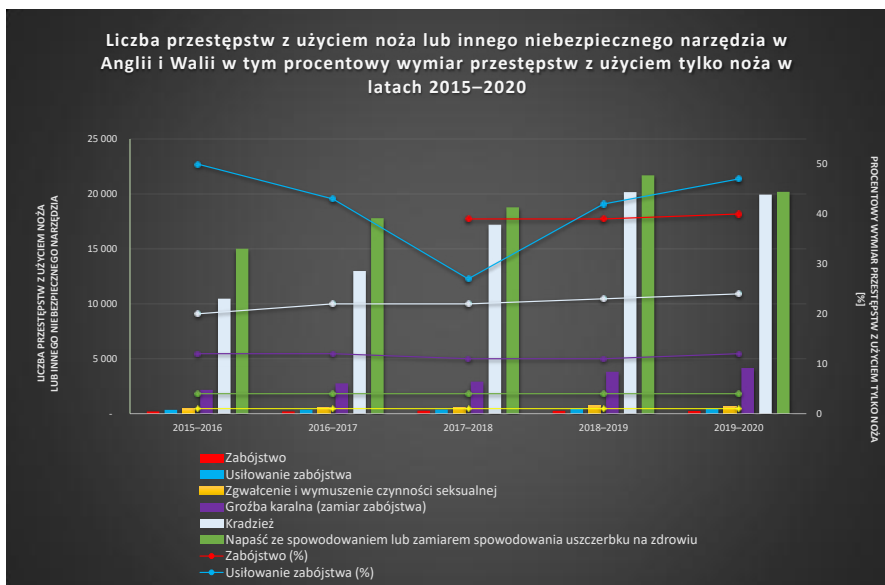
Rozpatrując przestępstwa z użyciem noża lub innego niebezpiecznego narzędzia wskazać należy, że do czynów zabronionych najczęściej popełnianych należą te, które są skierowane przeciwko zdrowiu i życiu a dokładniej: napaść ze spowo-

dowaniem lub z zamiarem spowodowania uszczerbku na zdrowiu. W omawianym przedziale czasowym znaczący wzrost odnotowano w latach 2018–2019. W odniesieniu do okresu 2015–2016 liczba powiększyła się z 15 015 do 20 172 przypadków. Drugą pod względem wielkości grupę stanowią czyny zabronione skierowane przeciwko mieniu. Wskaźnik dynamiki liczby rejestrowanych kradzieży charakteryzował się ciągłym wzrostem, do wartości 20 172 odnotowanych przypadków. W dalszej kolejności dane wskazują na groźbę karalną (groźbę zabicia) oraz w znikomym stopniu – zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej, usiłowanie dokonania zabójstwa oraz same zabójstwa.

Inną dynamiką charakteryzuje się procentowy wymiar przestępstw z użyciem noża. W przyjętym przedziale czasowym przeważały czyny zabronione z kategorii przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu: zabójstwo, usiłowanie zabójstwa. Tendencja wzrostowa utrzymała się pomimo nagłego spadku w latach 2017–2018. W statystykach dotyczących poszczególnych przestępstw, gdzie sprawca posługuje się nożem, nieznany jest procentowy wymiar zarejestrowanych zabójstw w odniesieniu do lat 2015–2016 i 2016–2017 z powodu trudności z dostępem do danych. Znana jest tylko ogólna liczba, gdzie sprawca użył noża albo innego niebezpiecznego przedmiotu. Mimo to warto przeanalizować dostępne informacje, ponieważ na podstawie kolejnych lat i danych zbiorczych można przedstawić kształtujący się obraz tego rodzaju przestępczości. Najwyższy wskaźnik procentowy zarejestrowanych przypadków usiłowania zabójstwa odnotowano w latach 2015–2016, ponieważ stanowił aż 50% wszystkich dokonanych zabójstw z użyciem noża lub innego niebezpiecznego narzędzia. Najniższe wartości można przypisać takim przestępstwom, jak: zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnej, napaść ze spowodowaniem lub zamiarem spowodowania uszczerbku na zdrowiu. Wskaźniki dynamiki utrzymywały się na zbliżonym poziomie (odpowiednio 1% i 4%).

Kończąc rozważania na temat struktury przestępczości, należy wskazać, że w przyjętym przedziale czasowym sprawca najczęściej posługiwał się nożem w przestępstwach przeciwko życiu i zdrowiu, a także w przestępstwach przeciwko mieniu.

Powyższą analizę można zobrazować również w formie wykresu. To na nim łatwo można zauważyć dynamikę badanych zmiennych.

Wykres 2. Liczba przestępstw z użyciem noża lub innego niebezpiecznego narzędzia w Anglii i Walii, w tym procentowy wymiar przestępstw z użyciem tylko noża w latach 2015–2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ONS.

Dokonanie próby porównania brytyjskich danych z polskimi jest bardzo utrudnione. W Polsce istnieją tylko fragmentaryczne analizy zjawiska, w postaci przebadanych wcześniej prób akt, dotyczące głównie przestępstw, wskutek których doszło do ciężkiego uszczerbku na zdrowiu lub zabójstwa. W jednej z prac analiza 103 spraw karnych doprowadziła do obserwacji, że spośród wszystkich użytych przedmiotów sprawca najczęściej wybierał nóż (64 przypadki). W 64% użycie tego narzędzia posłużyło *cum animo mortis*³⁵. W innym badaniu, obejmującym 50 kobiet skazanych za popełnienie czynu z art. 148 k.k., wskazano, że na przestrzeni 30 lat nóż kuchenny niezmiennie stanowi najczęściej używane narzędzie dokonania zabójstwa (57%)³⁶. Badania z 2019 roku, przeprowadzone na reprezentatywnej próbie 1155 nastolatków w wieku 11–17 lat dowodzą, że 32% z nich padło ofiarą przestępstw konwencjonalnych. Między 2012 a 2018 rokiem odsetek nastoletnich ofiar wzrósł o 5%. Co trzeci polski nastolatek doświadczył

³⁵ S. Łagodziński, *Sądowo-prokuratorska praktyka ścigania karnego przestępstwa zabójstwa*, „Prokuratura i Prawo” 2016, nr 11, s. 12.

³⁶ M. Łosińska, *Kobieta jako sprawczyni zabójstwa – analiza kryminologiczna i kryminalistyczna*, „Przegląd Prawniczy Ekonomiczny i Społeczny” 2013, nr 1, s. 55; także: B. Hołyst, *Zabójstwo: studium kryminalistyczne i kryminologiczne*, Warszawa 1970, s. 53–55; Z. Majchrzyk, *Kiedy kobieta zabija. Motywy, osobowość, relacja sprawca – ofiara, strategie obronne*, Warszawa 2009, s. 211.

jakiejsz formy skrzywdzenia, z czego 6% zostało napadniętych przy użyciu niebezpiecznego narzędzia³⁷.

W latach 2013–2020 w Polsce dokonano łącznie 12 480 przestępstw z użyciem noża, co daje przeciętnie 1560 przestępstw rocznie. Najwięcej tego typu przestępstw odnotowano w 2013 roku (łącznie 1937), a od roku 2018 liczba uległa stabilizacji na poziomie 1300–1400 rocznie. Stosunkowo najczęściej nóż był używany w przestępstwach powodujących uszczerbek na zdrowiu (4972) oraz przy rozbojach i kradzieżach (4254). Na trzecim miejscu znalazły się zabójstwa (2328 łącznie, średnio 291 rocznie). Na uwagę zasługuje nagły wzrost liczby zabójstw z użyciem noża, z 297 w 2019 do 353 w 2020 roku, co stanowi najwyższą wartość w analizowanym przedziale czasowym. Warto dodać, że w okresie 2013–2019 liczba zabójstw z użyciem noża rzadko przekraczała 300 przypadków, a w niektórych latach była bliższa 260, tak więc poziom 353 zabójstw w 2020 roku okazał się rekordowy, co może wskazywać na niebezpieczny trend. Z danych wynika, że nóż nie jest w Polsce typowym narzędziem wykorzystywanym w trakcie bójek i pobic oraz zgwałceń. Biorąc pod uwagę proporcje przestępstw z użyciem noża w stosunku do ogólnej liczby przestępstw w danej kategorii, można stwierdzić, że w Polsce omawiany przedmiot najczęściej występuje jako narzędzie użyte w celu zabójstwa³⁸.

POWODY, DLA KTÓRYCH WZRASTA LICZBA PRZESTĘPSTW Z UŻYCIEM NOŻA W ANGLII

W większości najnowszych badań prowadzonych w kontekście posiadania noża wskazano, że głównymi powodami, dla których osoby decydują się na jego noszenie przy sobie, są: samoobrona i ogólna ochrona. Warto podkreślić, że chęć zapewnienia sobie poczucia bezpieczeństwa została odnotowana w pierwszych przeprowadzanych badaniach w danej materii z 2006 roku. Tak właśnie 85% badanych w ten sposób uzasadniało posiadanie noża. Na ten rodzaj motywacji wskazują w szczególności osoby, które w przeszłości stały się ofiarami przestępstwa³⁹. Dane odnoszą się do młodych osób. Problematyka jest jednak na tyle złożona, że trudno wskazać bezpieczeństwo jako jedyny powód, dla którego osoby posiadają przy sobie nóż. Obok głównego powodu mogą istnieć również poboczne, jak przykładowo: w celu zranienia lub pozbawienia życia, dokonania kradzieży lub zastraszenia innych⁴⁰.

Badania przeprowadzone wśród młodzieży w wieku 11–16 lat w Londynie w 2018 roku stanowią cenne źródło odpowiedzi na pytanie dotyczące powodów poruszania się po mieście z nożem. Łącznie 7832 osoby zgodziły się na udzielenie odpowiedzi policjantom, którzy zostali wyznaczeni do współpracy ze szkołami;

³⁷ A. Dankiewicz, *Przestępstwa konwencjonalne wśród polskich nastolatków. Wyniki ogólnopolskiej diagnozy skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci*, w: *Dziecko krzywdzone, Teoria, badania, praktyka*, „Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę” 2019, vol. 18, nr 3, s. 112.

³⁸ Informacje uzyskane od Komendy Głównej Policji w drodze wniosku o udostępnienie informacji publicznej (dane z 29 kwietnia 2021 roku).

³⁹ P. Barrington-King, *Knife Crime Select Committee Report*, Kent County Council, 2019, s. 19.

⁴⁰ Mayor of London, *The London Knife Crime Strategy*, Greater London Authority, 2017, s. 13.

25% młodych respondentów przyznało, że znają kogoś, kto nosi przy sobie nóż. Z analizy danych wynika, że młodzież decyduje się na posiadanie noża głównie z następujących powodów: 1) presji ze strony rówieśników, 2) przynależności do gangu, 3) bycia w przeszłości ofiarą. Z zebranych wypowiedzi wynika również, że połowa respondentów jest przekonana o słuszności posiadania noża ze względu na własne bezpieczeństwo. Badania z 2016 roku przeprowadzone wśród młodych ludzi wskazały, że to ze względu na przykre doświadczenia w przeszłości lub obawy przed dołączeniem do grupy ofiar nożowników, decydują się oni na posiadanie tego narzędzia⁴¹. Młodzi ludzie uważają, że strach jest powiązany z dwoma czynnikami. Pierwszy z nich nawiązuje do systemowego uchybienia w postaci zredukowanej liczby policjantów. Drugi powiązany jest z wyrażonymi obawami przed przestępczością. Do rozważań należy dołączyć również odrębne głosy, których było mniej, ale również wskazały na istotne powody, dla których młodzież decyduje się na noszenie noża. Należą do nich: chęć bycia postrzeganym przez innych jako modna osoba, silna lub wzbudzająca szacunek, nieskuteczność policji w zapewnianiu realnego poczucia bezpieczeństwa, a na końcu – osobiste złe samopoczucie⁴².

BRYTYJSKI PROGRAM PREWENCYJNY – WYBRANE ZAGADNIENIA

Brytyjska kryminologia regularnie weryfikuje wdrożone rozwiązania, usprawniając je lub proponując nowe. Ten rodzaj podejścia do problematyki nie wywodzi się jedynie ze statystyk, które są sposobem sprawdzenia efektywności rozwiązań, ale pochodzi również z otwartości na nowe praktyki, które oparte są na przekonaniu, że mogą wesprzeć już te istniejące⁴³. *Novum* stanowi projekt dotyczący wdrożenia noży pozbawionych ostrego zakończenia. W latach 2018–2019 zespół badaczy z Uniwersytetu w Leicester pod przewodnictwem Leisa Nicholasa-Drew (eksperta kryminalistyki) przeprowadził wstępne badania argumentujące wprowadzanie noży bez ostrego zakończenia i konsultuje obecnie wyniki z innymi ośrodkami badawczymi⁴⁴. Spośród rozwiązań, które znalazły zastosowanie w prewencji, na uwagę zasługują przede wszystkim liczne programy edukacyjne wdrażane w szkołach oraz metoda przeszukania typu *Stop-and-Search*.

⁴¹ P.R. Traynor, *Closing the Security Gap, Young People, 'Street Life' and Knife Crime*, The University of Leeds, School of Law, July 2016, s. 145.

⁴² N. Ramshaw, B. Charleton, P. Dawson, *Youth Voice Survey 2018*, MOPAC Evidence and Sight, s. 18.

⁴³ *Safeguarding Children and Young People in Education From Knife Crime*, Ofsted; *Working Together to Safeguard Children 2018*, HM Government; Mayor of London, *The London Knife Crime Strategy*, June 2017, s. 53.

⁴⁴ L.N. Drew, R. Armitage, R. Hillman, K.J. Sheridan, K.J. Farrugia (red.), *On a Knife Edge: A Preliminary Investigation of Clothing Damage Using Rounded-tip Knives*, „Science & Justice” 2020, vol. 60, no. 6, s. 503.

PROGRAMY EDUKACYJNE

W badaniach z 2018 roku grupa badanych młodych ludzi w wieku 11–16 lat przyznała, że są otwarci na różnego rodzaju programy edukacyjne dotyczące skutków przestępstw z użyciem noża i podkreślają, że rozwiązania powinny docierać do szkół, policji a także sprawców i ofiar⁴⁵. Szkoły podnoszą świadomość uczniów odnośnie do zagrożeń wynikających z posiadania noża poprzez organizowanie warsztatów, podczas których młodzież bierze udział w analizie studium przypadku. Celom edukacyjnym służą również organizowane w instytucjach zajmujących się przestępczością interaktywne przedstawienia grup teatralnych – obrazują problemy bliskie uczniom. Po odegraniu sceny, widzowie, pracownicy instytucji oraz aktorzy, którzy w dalszym ciągu pozostają w swoich rolach, omawiają to, co zobaczyli, wskazując, co mogliby zmienić w swoim zachowaniu. W kolejnej próbie przedstawienia tej samej sytuacji widzowie mają możliwość włączania się do akcji i upominania, jak dany aktor powinien postąpić⁴⁶. Obecnie, zwłaszcza w obliczu dłuższego zamykania szkół (pandemia), warsztaty organizowane są również w formie online i mogą wywrzeć późniejszy większy wpływ na uczniach niż codziennie poranne przeszukiwanie ich po pojawieniu się w szkole w celu znalezienia przy nich noża, albo sama obecność funkcjonariusza w gmachu.

METODA PRZESZUKANIA TYPU STOP-AND-SEARCH

Metoda przeszukania typu *Stop-and-Search* została zapoczątkowana w Stanach Zjednoczonych i znalazła się w centrum dyskusji wśród specjalistów z Anglii i Walii⁴⁷. Zgodnie z art. 60 ustawy *Criminal Justice and Public Order 1994* policja jest uprawniona do zatrzymania osoby i przeszukania jej, na podstawie tylko jednej przesłanki: osoba podejrzana znajduje się na terenie legitymizującym do dokonania powyższej czynności. Policjanci są uprawnieni do sięgnięcia po omawiane rozwiązanie pod warunkiem, że istnieje realne zagrożenie popełnienia przestępstwa w danym miejscu.

Omawiana metoda napotyka jednak głosy sprzeciwu. Badania z 2001 roku wskazały, że spośród wszystkich zatrzymanych osób jedynie 7% miało przy sobie nóż, z czego 14% było aresztowanych za jego posiadanie. Znikoma zatem skuteczność rozszerzonych uprawnień policji nie przekonuje również obecnie różnych środowisk co do jej dalszej legitymizacji⁴⁸.

⁴⁵ N. Ramshaw, B. Charleton, P. Dawson, *Youth Voice...*, op. cit., s. 3.

⁴⁶ R. Grimshaw, M. Ford, *Young People, Violence, and Knives – Revisiting the Evidence and Policy Discussions*, „UK Justice Policy Review Focus, Centre for Crime and Justice Studies” 2009, iss. 3, s. 27.

⁴⁷ J. Massey, L.W. Sherman, T. Coupe, *Forecasting Knife Homicide Risk from Prior Knife Assaults in 4835 Local Areas of London, 2016–2018*, „Cambridge Journal of Evidence – Based Policing” 2019, April, s. 1.

⁴⁸ C. Eades, R. Grimshaw, A. Silestri, E. Solomon, *Knife Crime...*, op. cit., s. 28; B. Bradford, M. Tiratelli, *Does Stop and Search Reduce Crime?*, „UK Justice Policy Review FOCUS” 2019, iss. 4, February, Centre for Crime and Justice Studies.

Podsumowując, Wielka Brytania wydaje się skupiać swoje siły na mobilizacji większej liczby funkcjonariuszy, na metodzie przeszukiwania w miejscach, które cechuje wysoka możliwość popełnienia czynu zabronionego z użyciem noża. Restrykcje te nie powinny jednak przysłańać współistniejących metod, które powinny być ukierunkowane w stronę cyklicznej edukacji młodych ludzi i podejmowania prób zmniejszania różnic ekonomicznych wśród społeczeństwa, implikujących problematyczne relacje międzyludzkie. Metoda docierania z programem edukacyjnym nie jest kontrowersyjna. Kwestionowana jest jednak metoda *Stop-and-Search*, ponieważ stosowanie jej wiąże się z ryzykiem, że niewielka liczba wykrytych przestępców wiąże się jedynie z przypadkami dyskryminacji czarnoskórych i osób z grup mniejszościowych, którzy są najczęściej typowani do poddania się procedurze⁴⁹.

WNIOSKI

Wielka Brytania to państwo, które w sposób restrykcyjny reguluje posiadanie niebezpiecznego narzędzia jakim jest nóż. Jednak liczba osób decydujących się w Anglii na noszenie tego przedmiotu nie spada. U podłoża problemu niewątpliwie leży chęć zaspokojenia jednej z istotniejszych potrzeb z piramidy A. Masłowa: poczucia bezpieczeństwa. Kolejną przyczyną usprawiedliwiającą noszenie noża albo posłużenie się nożem jest bardzo zróżnicowana pod wieloma względami, w tym kulturowym, czy też wiekowym. Przyczyny posiadania noża są zróżnicowane, ale najczęściej wynikają one z agresji powodowanej m.in. z chęci zranienia lub pozbawienia życia, dokonania kradzieży, zastraszenia. Wśród młodzieży posiadanie noża jest próbą wzbudzenia szacunku wśród rówieśników. Niepokojące jest jednak to, że w tej grupie znajdują się młodzi ludzie, którzy uczęszczają do szkół. Z tego względu tak szczegółowo zostało uregulowane, jakiego rodzaju noży nie można posiadać w określonych miejscach. Do szczególnych miejsc zaliczono przede wszystkim instytucje edukacyjne. Nieustannie utrzymujący się odsetek ludzi, którzy noszą albo posługują się nożem, należy równolegle analizować w kontekście stosowanych środków prewencyjnych.

Na podstawie przeprowadzonych analiz można sformułować kilka wniosków: Brytyjczycy preferują rozwiązania, które wywodzą się bardziej z sytuacyjnej prewencji kryminalnej niż z kryminologii pozytywistycznej. Odwiedziny uczniów przez funkcjonariuszy policji spełniają swoją rolę, ale najważniejsze są wdrażane szkolenia, dzięki którym dociera się do miejsc, gdzie młodzi ludzie często uczą się, jak przetrwać wśród rówieśników, narzucających zasady funkcjonowania w grupie. Liczne dotacje dla stowarzyszeń, przebijających się z swoim przesłaniem zwłaszcza do młodych ludzi, są również istotne w zwalczaniu przestępczości. Należy ostrożnie wnioskować, że druga omówiona forma prewencji, metoda *Stop-and-Search*, jest kontrowersyjna. Trudno stanowczo stwierdzić, że powinno się zrezygnować z tego rodzaju przeszukiwania. Stosowanie tej metody w dzielnicach,

⁴⁹ Youth Select Committee, *Our Generation's Epidemic: Knife Crime*, 2019, s. 4.

w których jest bardzo wysoka przestępczość z użyciem noża, dla wielu może stać się powodem do rezygnacji z zakupu noża w celach obronnych.

Do licznych przestępstw z użyciem noża dochodzi ze względu na psychologiczny „efekt broni”. To zjawisko przedstawione w 1965 roku przez Leonarda Berkowitza zakłada, że łatwość dostępu do broni, kontakt z nią mogą doprowadzić do sytuacji, w której człowiek z łatwością popełni przestępstwo z jej użyciem. Taka decyzja może zostać podjęta nie tylko ze względu na obronę konieczną, ale również pod wpływem czynników wewnętrznych, takich jak zaburzenia emocjonalne, agresja⁵⁰. Skala zagrożenia użycia noża jest niepokojąca, a samo zjawisko na tyle uniwersalne, że anglosaskie próby rozwiązania problemu winny być obserwowane również przez polskie środowiska badawcze.

Swobodny dostęp do noża, niepokojące dane statystyczne i strach panujący wśród społeczeństwa brytyjskiego, które powinno czuć się jednym z najbezpieczniejszych na świecie ze względu na największą liczbę kamer CCTV (*closed circuite television*) skłaniają do wniosku, że warto przyglądać się kolejnym krokom, jakie zostaną podjęte w Wielkiej Brytanii⁵¹.

BIBLIOGRAFIA

- Allen G., Kirk-Wade E., *Knife Crime in England and Wales*, House of Commons Library, Number S4304, 6 October 2020.
- Allen G., Audickas L., Loft P., Bellis A., *Knife Crime in England and Wales, Briefing Paper*, SN 4304, House of Commons Library, 20 September 2019.
- Bailey L., Harinam V., Ariel B., *Victims, Offenders, and Victim-offender Overlaps of Knife Crime: A Social Network Analysis Approach Using Police Records*, „PLoS ONE” 2020, vol. 15 (12), December.
- Barrington-King P., *Knife Crime Select Committee Report*, October 2019, Kent County Council.
- Bradford B., Tiratelli M., *Does Stop and Search Reduce Crime?*, „UK Justice Policy Review FOCUS” 2019, iss. 4, Centre for Crime and Justice Studies, February.
- Berkowitz L., *The Concept of Aggressive Drive: Some Additional Considerations*, „Advances in Experimental Social Psychology” 1965, vol. 2, Wisconsin.
- Cabaj J., *Precedens jako element system kultury, common law*, „Ius Novum” 2008, nr 4.
- Dankiewicz A., *Przestępstwa konwencjonalne wśród polskich nastolatków. Wyniki ogólnopolskiej diagnozy skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci*, w: *Dziecko krzywdzone, Teoria, badania, praktyka*, „Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę” 2019, vol. 18, nr 3.
- Drew L.N., Armitage R., Hillman R., Sheridan K.J., Farrugia K.J. (red.), *On a Knife Edge: A Preliminary Investigation of Clothing Damage Using Rounded-tip Knives*, „Science & Justice” 2020, vol. 60, no. 6.
- Eades C., Grimshaw R., Silvestri A., Solomon E., *'Knife Crime'. A Review of Evidence and Policy*, Centre for Crime and Justice Studies, King's College London, London, December 2007.

⁵⁰ L. Berkowitz, *The Concept of Aggressive Drive: Some Additional Considerations*, „Advances in Experimental Social Psychology” 1965, vol. 2, Wisconsin, s. 301–329.

⁵¹ J. McShane, *Knife Crime, Underworld UK*, Glasgow 2010, s. 2.

- Grimshaw R., Ford M., *Young People, Violence, and Knives – Revisiting the Evidence and Policy Discussions*, „UK Justice Policy Review Focus, Centre for Crime and Justice Studies” 2009, iss. 3.
- Hołyst B., *Zabójstwo: studium kryminalistyczne i kryminologiczne*, Warszawa 1970.
- <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Eliz2/7-8/37/contents>
- <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/33/contents>
- <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/26/contents>
- <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1997/21/contents>
- <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/38/contents>
- <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2019/17>
- <https://www.local.gov.uk/sites/default/files/documents/The%20evidence%20base%20for%20tackling%20knife%20crime%20-%20Abigail%20McNeil.pdf>
- [https://www.baillii.org/cgibin/markup.cgi?doc=ew/cases/EWCA/Crim/2008/1261.html&query=title\(R%20and%20Povey%20\)](https://www.baillii.org/cgibin/markup.cgi?doc=ew/cases/EWCA/Crim/2008/1261.html&query=title(R%20and%20Povey%20))
- <https://www.ons.gov.uk/aboutus/transparencyandgovernance/freedomofinformationfoi/knifecrime>
- https://www.met.police.uk/SysSiteAssets/foi-media/metropolitan-police/disclosure_2019/february_2019/information-rights-unit---ethnicity-of-perpetrators-and-victims-of-knife-crime-in-london-from-april-2008-to-november-2018
- Łagodziński S., *Sądowo-prokuratorska praktyka ścigania karnego przestępstwa zabójstwa*, „Prokuratura i Prawo” 2016, nr 11.
- Łosińska M., *Kobieta jako sprawczyni zabójstwa – analiza kryminologiczna i kryminalistyczna*, „Przełęcz Prawniczy Ekonomiczny i Społeczny” 2013, nr 1.
- Majchrzyk Z., *Kiedy kobieta zabija. Motywy, osobowość, relacja sprawca – ofiara, strategie obronne*, Warszawa 2009.
- Massey J., Sherman L.W., Coupe T., *Forecasting Knife Homicide Risk from Prior Knife Assaults in 4835 Local Areas of London, 2016–2018*, „Cambridge Journal of Evidence – Based Policing” 2019, April.
- Orlik M., *Access All Areas?*, „New Law Journal” 2020, 29 July, iss. 7897.
- Ramshaw N., Charleton B., Dawson P., *Youth Voice Survey 2018*, MOPAC Evidence and Sight.
- Sampson L., *Getting Real with Knives and Guns. Covering Laws, Gang Culture, Music & Social Media Influences, Prevention Strategies and Much More*, London, 2021.
- McShane J., *Knife Crime, Underworld UK*, Glasgow 2010.
- Traynor P.R., *Closing the Security Gap, Young People, ‘Street Life’ and Knife Crime*, The University of Leeds, School of Law, July 2016.
- Van Dijk J.J.M., Manchin R., van Kesteren J.N., Hideg G., *The Burden of Crime in the EU: A Comparative Analysis of the European Survey of Crime and Safety (EU ICS 2005)*, Gallup Europe, Brussels, 2007.
- Williams E., Squires P., *Rethinking Knife Crime: Policing, Violence and Moral Panic?*, Basingstoke, 2021.
- Wood R., *UK: The Reality Behind the ‘Knife Crime’ Debate, Race and Class*, London 2010.
- Youth Select Committee, *Our Generation’s Epidemic: Knife Crime*, 2019.
- www.baillii.org/ew/cases/EWHC/Admin/2003/245.html

PRZESTĘPSTWA Z UŻYCIEM NOŻA W ANGLII I WALII

Streszczenie

Niniejszy artykuł stanowi próbę syntezy przestępczości z użyciem noża w Anglii i Walii. Celem opracowania jest nie tylko przedstawienie zjawiska przez pryzmat istniejących regulacji, systemu prewencyjnego oraz badań wyjaśniających obecność zjawiska, ale również zachęcenie do przyjrzenia się bliżej zjawisku w Polsce. Przeprowadzone badania pozwoliły ustalić, że szacunkowe dane dotyczące polskiej rzeczywistości uzasadniają potrzebę pogłębienia wiedzy poprzez przyjrzenie się sposobom rozwiązywania problemu przez anglosaskie środowisko i ewentualnemu rozszerzeniu prowadzonych przez państwo statystyk.

Słowa kluczowe: przestępstwa z użyciem noża, anglosaskie rozwiązania, prawo Anglii i Walii, program prewencyjny, Stop-and-Search

KNIFE CRIME IN ENGLAND AND WALES

Summary

The article is an attempt to synthesise knife crime in England and Wales. The article aims not only to present the phenomenon through the prism of the regulations in force, the prevention system and the research explaining its occurrence but also to encourage readers to have a close look at the phenomenon in Poland. The research conducted made it possible to determine that scarce data concerning Polish reality justify the need to deepen this knowledge by examining the ways in which the problem is dealt with in the Anglo-Saxon environment and possibly by extending domestic statistics.

Key words: knife crime, Anglo-Saxon solutions, law in England and Wales, prevention programme, Stop-and-Search

Cytuj jako: Mirończuk M., *Przestępstwa z użyciem noża w Anglii i Walii*, „Ius Novum” 2021 (15) nr 4, s. 105–120. DOI: 10.26399/iusnovum.v15.4.2021.31/m.mironczuk

Cite as: Mirończuk M. (2021) 'Knife crime in England and Wales'. *Ius Novum* (Vol. 15) 4, 105–120. DOI: 10.26399/iusnovum.v15.4.2021.31/m.mironczuk